

Niederschrift über die 25. Sitzung des Unterausschusses „G“, Ems-Dollart der Ständigen Deutsch-Niederländischen Grenzgewässerkommission vom 22. Mai 2008, MS „Ems“, WSA Emden	Verslag van de 25ste vergadering van subcommissie "G" Eems-Dollard van de Permanente Nederlands-Duitse Grenswaterencommissie d.d. 22 mei 2008, MS „Ems“, WSA Emden

Deutsche Fassung Niederschrift über die 25. Sitzung des Unterausschusses „G“, Ems-Dollart, der Ständigen Deutsch-Niederländischen Grenzwässerkommission vom 22. Mai 2008, MS „Ems“, WSA Emden	Nederlandse versie Verslag van de 25ste vergadering van subcommissie "G" Eems-Dollard van de Permanente Nederlands-Duitse Grenswaterencommissie d.d. 22 mei 2008, MS „Ems“, WSA Emden

Teilnehmer:	Deelnemers:

Niederländische Delegation:

Nederlandse delegatie:

Herr R.J. van Dijk	(RWS Noord-Nederland) Delegationsleiter	Dhr. R.J. van Dijk	(RWS Noord-Nederland) Delegatieleider
Herr K. van Es	(Ministerie LNV, Directie Regionale Zaken, Außenstelle Noord) Mitglied	Dhr. K. van Es	(Ministerie LNV, Directie Regionale Zaken, vestiging Noord) Delegatielid
Herr J. Kunst	(Provinz Groningen) Mitglied bis zur 25. Sitzung	Dhr. J. Kunst	(Provinz Groningen) Delegatielid tot de 25 ^{ste} vergadering
Herr G. Miedema	(Provinz Groningen) Mitglied ab der 25. Sitzung	Dhr. G. Miedema	(Provinz Groningen) Delegatielid vanaf 25 ^e vergadering
Frau M. Datema	(Ministerie LNV, Directie Regionale Zaken, Außenstelle Noord) Sachverständige	Mw. M. Datema	(Ministerie LNV, Directie Regionale Zaken, vestiging Noord) Deskundige
Herr D.P. As	(RWS Noord-Nederland) Sachverständiger	Dhr. D.P. As	(RWS Noord-Nederland) Deskundige
Herr J. Kooistra	(Waterschap Hunze en Aa's) Mitglied (Stellvertreter)	Dhr. J. Kooistra	(Waterschap Hunze en Aa's) Delegatielid (plaatsvervangend)
Frau J. de Groot	(RWS Noord-Nederland) Mitglied und Sekretärin	Mw. J. de Groot	(RWS Noord-Nederland) Delegatielid en Secretaris

Deutsche Delegation:

Duitse delegatie:

Herr Dr. H.-J. Rapsch (erkrankt)	(Nds. Ministerium für Umwelt und Klimaschutz) Delegationsleiter	Dr. H.-J. Rapsch (ziek)	(Nds. Ministerium für Umwelt und Klimaschutz) Delegatieleider
Frau J. Daun	(Landkreis Leer) Mitglied	Mevr. J. Daun	(Landkreis Leer) Delegatielid
Herr M. Hensmann (fehlte entschuldigt)	(Rheider Deichacht) Mitglied	Dhr. M. Hensmann (niet aanwezig)	(Rheider Deichacht) Delegatielid
Herr J.-P. Eckhold	(WSD Nordwest) Ständiger Sachverständiger	Dhr. J.-P. Eckhold	(WSD Nordwest) Permanente deskundige
Herr N. Burget	(Nds. Ministerium für Umwelt und Klimaschutz) Mitglied	Dhr. N. Burget	(Nds. Ministerium für Umwelt und Klimaschutz) Delegatielid
Herr D. Post	(NLWKN) Mitglied und Sekretär	Dhr. D. Post	(NLWKN) Delegatielid en secretaris
Herr D. Rupert	(NLWKN) Stellvertreter Herr Post	Dhr. D. Rupert	(NLWKN) Deskundige

1 + 2. Eröffnung, Begrüßung und Vorstellung der neuen Teilnehmer Herr Eckhold begrüßt um 11:00 Uhr die Delegationen in Delfzijl auf dem bundeseigenen Bereisungsschiff „EMS“ aus Emden. Da Herr Dr. Rapsch erkrankt ist übernimmt der deutsche Sekretär Herr Post vertretungsweise die Leitung der 25. Sitzung. Zunächst wird Herr Burget vorgestellt, welcher als Sachverständiger für naturschutzfachliche Fragen als neues Mitglied der deutschen Delegation teilnimmt. Es wird vereinbart, dass der TOP 5 nach TOP 2 durchgeführt wird und Herr Bürgermeister Tempel, Gemeinde Jemgum, sein Anliegen vorträgt; er kann so das Schiff vor der Abfahrt wieder verlassen. Der niederländische Delegationsleiter Van Dijk bedankt sich für den Empfang und stellt Herrn Miedema als Nachfolger von Herrn Kunst sowie und Herrn Kooistra; zukünftig wird Frau Meijer, waterschap Hunze en Aa's, als Mitglied teilnehmen, sie wird heute von Herrn Kooistra vertreten.	1 + 2. Opening, welkom en voorstellen van de nieuwe deelnemers De heer Eckhold begroet om 11:00 uur de delegaties in Delfzijl op het door de Bondsrepubliek ter beschikking gestelde „Bereisungsschiff EMS“ uit Emden. Omdat de heer Dr. Rapsch ziek is, neemt de Duitse secretaris, de heer Post, plaatsvervangend de leiding van de 25^e vergadering over. Allereerst wordt de heer Burget voorgesteld, die als deskundige voor vragen op het gebied van de natuurbescherming als nieuw lid van de Duitse delegatie deelneemt. Er wordt afgesproken, dat AGP 5 ná AGP 2 behandeld wordt en dat burgemeester Tempel van de gemeente Jemgum, zijn verzoek uitspreekt, zodat hij het schip voor de afvaart kan verlaten. De Nederlandse delegatieleider Van Dijk bedankt voor de ontvangst en stelt de heer Miedema voor als opvolger van de heer Kunst, alsook de heer Kooistra. Voortaan zal mevrouw Meijer, van het Waterschap Hunze en Aa's, als lid deelnemen. Zij wordt vandaag door de heer Kooistra vertegenwoordigd.
5. Erläuterung BM Tempel zu der Problematik Schwebstoffe – Fischerei – Fischereistandorte Ditzum/Greetsiel Die „Greetsieler Erklärung“ vom 2.11.2007 von Landräten, Fraktionsvorsitzenden und Abgeordneten, welche dem Protokoll als Anlage bei-	5. Toelichting burgemeester Tempel bij de vraagstukken zwevende stof – visserij – visserijlocaties Ditzum/Greetsiel De „Greetsieler Verklaring“ van 2 november 2007 van de Landräte, fractievoorzitters en gedelegeerden, die als bijlage bij dit verslag is

liegt, wurde von BM Tempel, Jemgum, erläutert. Baggergut soll nicht in den Fanggründen zur Granatfischerei verklappt werden. Bei Einstellung der Fischerei wird befürchtet, dass intakte Dörfer veröden und der Tourismus leidet. In Greetsiel werden derzeit 500 Tsd. Übernachtungen registriert, in Ditzum 50 Tsd. Herr Van Dijk hat sich anhand der Unterlagen ein Bild gemacht und fordert vor Entscheidungen wissenschaftliche Untersuchungen zur Fischerei und Lösungskonzepte mittels „integrierter Betrachtungsweisen“. Könnten die Rückgänge beim Fang auch natürliche bzw. andere Ursachen haben? Herr Eckhold berichtet, dass auf der Grundlage einer Machbarkeitsstudie das Bundesverkehrsministerium einen Planungsauftrag zur Vertiefung der Außenems bis Emden um 1,0 m erteilt hat. Hierin eingeschlossen sind Detailplanungen zu den Fischereiauswirkungen des Vorhabens, deren Beauftragung eng mit den Fischern und betroffenen Gemeinden abgestimmt wird. Zugleich ist eine gemeinsame deutsch-niederländische Arbeitsgruppe „Baggergutunterbringung in der Außenems“ der Emskommission eingerichtet worden, deren Ziel es ist, die Unterbringung von Baggergut aus den Hafen- und Fahrrinnenunterhaltungen sowie den anstehenden Ausbaumaßnahmen beider Seiten gemeinsam zu betrachten (s.a. → TOP 6). Nach Erörterung des TOP verlässt BM Tempel die Sitzung/das Schiff, die Bereisung des Vertragsgebietes beginnt.	gevoegd, werd door de burgemeester van Jemgum, de heer Tempel, toegelicht. Baggerspecie dient niet in de visgebieden van de garnalenvisserij gestort te worden. Bij beëindiging van de visserij wordt gevreesd, dat intacte dorpen ontvolkt worden en het toerisme eronder gaat lijden. In Greetsiel worden thans 500.000 overnachtingen geboekt, in Ditzum 50.000. De heer Van Dijk heeft zich op basis van de stukken een voorstelling kunnen maken en is van mening dat, voordat er beslissingen worden genomen, wetenschappelijke studies betreffende de visserij en mogelijkheden voor een integrale probleembenadering beschikbaar moeten zijn. Zou achteruitgang bij de vangst ook natuurlijke, c.q. andere oorzaken kunnen hebben? De heer Eckhold deelt mede, dat het (Duitse) Bundesverkehrsministerium op basis van een haalbaarheidsstudie een opdracht voor de planning voor de verdieping van de Außenems tot aan Emden met 1,0 m verstrekt heeft. Hierbij horen detailplannen over de effecten op de visserij door de voornemens. De opdrachten voor deze plannen worden in nauwe samenwerking met de vissers en de betrokken gemeentes opgesteld. Tegelijkertijd is er een gemeenschappelijke Duits – Nederlandse werkgroep „Onderbrenging van baggerspecie in de Außenems“ binnen de Emscommissie opgericht. Doel van deze werkgroep is, de onderbrenging van baggerspecie, die bij het onderhoud van havens en vaargeul alsook de geplande bouwvoornemens aan beide zijden vrijkomt, gemeenschappelijk te beschouwen. (zie ook → AGP 6). Ná uitvoerige discussie van dit agendapunt verlaat burgemeester Tempel de vergadering/het schip. De vaartocht in het verdragsgebied begint.
3. Feststellung der Tagesordnung und Mitteilungen Die Tagesordnung wird mit der Vorverlegung des TOP 5 festgestellt. Der deutsche Sekretär teilt mit, dass der erkrankte deutsche Delegationsleiter wegen Erreichen des Ruhestandes heute die letzte Sitzungsleitung gehabt hätte. Wegen umfangreicher Personalveränderungen im Ministerium für Umwelt und Klimaschutz (MU) ist derzeit eine Neubesetzung der Delegationsleitung noch nicht geklärt.	3. Vaststellen van de agenda en mededelingen De agenda wordt na het naar voren halen van AGP 5 vastgesteld. De Duitse secretaris deelt mede, dat de ziek geworden Duitse delegatieleider vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd vandaag voor de laatste keer de vergadering zou hebben geleid. Vanwege uitgebreide personele veranderingen binnen het Ministerium für Umwelt und Klimaschutz (MU) is op dit moment de nieuwe bezetting van de delegatieleiding nog niet geregeld.

4. Niederschrift über die 25. Sitzung (Genehmigung und Unterzeichnung) Das Protokoll wird in zweifacher Ausführung von den Delegationsleitern unterzeichnet.	4. Verslag van de 25ste vergadering (vaststelling en ondertekening) Het verslag wordt in 2-voud door de delegatievoorzitters ondertekend.
6. Sachstand der Arbeitsgruppe Wassergüte/Ems-Dollart (WRRL) Herr Post erläutert dazu, dass Maßnahmen-vorschläge zur Abarbeitung der WRRL von niederländischer und deutscher Seite erarbeitet wurden, die gut zu einander passen. Derzeit wird an einem gemeinsamen Hintergrundpapier für die Wasserkörper (WK) gearbeitet, dass von den zuständigen Behörden für die Erstellung der Bewirtschaftungspläne genutzt werden soll. Desweiteren befinden sich das Monitoring und die Bewertung der WK weiter in der Abstimmung. Der seitens der Teilnehmer befahrene WK ist „erheblich verändert/heavily modified“. Die diesbezügliche Abstimmung ist erfolgt und muss in der AG noch formalisiert werden. Unabhängig vom angedachten Bewirtschaftungsplan werden seitens der WSV über ein technisches Strombaukonzept Möglichkeiten entwickelt und umgesetzt werden, um die Sediment- und Schwebstoffsituation zu verbessern. Dies erfolgt im Auftrag des Bundesverkehrsministeriums, die Bundesanstalt für Wasserbau BAW erarbeitet dazu an Modellen Möglichkeiten. Die gemeinsame Deutsch-Niederländische Arbeitsgruppe „Baggergut“ (Sedimentmanagement/Klappstellenkoordinierung) hat bereits getagt; die Emskommission wird nach Angaben von Herrn Van Dijk im Oktober noch formell der Einrichtung der Arbeitsgruppe ihre Zustimmung geben. Umweltfragen sind im UA“G“ zu erörtern. Auf Nachfrage vertrat Herr Post die Auffassung, dass die AG Wassergüte eine Dauereinrichtung bleiben werde; zunächst muss im Sommer das Konzept des Bewirtschaftungsplans mit den Bewirtschaftungsmaßnahmen fertig sein, dieses Jahr soll der Bewirtschaftungsplan noch fertig gestellt werden. Die Abstimmung bezüglich Monitoring und Bewertung muss auch in jetzt folgenden 2. Interkalibrationsphase, bis 2012, fortgeführt werden.	6. Stand van zaken werkgroep Waterkwaliteit/Eems-Dollard (KRW) De heer Herr Post licht toe, dat er voorstellen voor maatregelen ten behoeve van de kaderrichtlijnwater aan Nederlandse en Duitse zijde uitgewerkt zijn, die goed bij elkaar passen. Op dit moment wordt aan een gemeenschappelijk achtergrondnotitie voor de waterlichamen gewerkt, die door de bevoegde autoriteiten voor het opstellen van de beheerplannen gebruikt zal worden. Verder bevinden zich de monitoring en de evaluatie van de waterlichamen in de afstemmingsfase. Het door de deelnemers bevaren waterlichaam is „sterk veranderd/heavily modified“. De desbetreffende afstemming heeft plaatsgevonden en moet binnen de werkgroep nog geformaliseerd worden. Onafhankelijk van de gedachten, die men al over een beheerplan heeft laten gaan, zullen van de kant van de WSV via een technisch stroombouwconcept mogelijkheden ontwikkeld en gerealiseerd worden, om de situatie omtrent sedimentatie en zwevende stoffen te verbeteren. Dit gebeurt in opdracht van het (Duitse) Bundesverkehrsministerium. De Bundesanstalt für Wasserbau BAW werkt middels modellen opties hiervoor uit. De gemeenschappelijke Duits-Nederlandse werkgroep „Baggerspecie“ (sedimentmanagement/coördinering van de stortlocaties) heeft reeds vergaderd; de Emscommissie zal volgens de heer Van Dijk in oktober nog formeel instemmen met de oprichting van de werkgroep . Milieuvraagstukken zullen in subcommissie “G” worden besproken. N.a.v. een vraag verklaarde de heer Post dat de werkgroep waterkwaliteit zal blijven bestaan; allereerst moet deze zomer het concept van het beheerplan met de beheersmaatregelen klaar zijn, dit jaar moet het beheerplan nog worden voltooid. De afstemming met betrekking tot monitoring en evaluatie moet ook binnen de nu volgende 2^e interkalibratiefase, die loopt tot 2012, worden gecontinueerd.

7. Sachstand Naturschutz 7.1 Sachstand FFH Gebietsmeldung 7.2 Gutachten zur Miesmuschelsaat-fischerei Zunächst stellt sich Herr Burget dem Unterausschuss mit Angaben zur Person und zum beruflichen Werdegang vor. Er ist seit 1993 im Umweltministerium beschäftigt und vorrangig mit Großschutzgebieten befasst (Biosphärenreservat „Niedersächsische Elbtalau“, zeitweise auch Nationalparke „Niedersächsisches Wattenmeer“ und „Harz“). Außerdem hat er Naturschutzaspekte im Rahmen der gemeinsamen Landesplanung mit Bremen und Hamburg vertreten und war auch schon für die trilaterale Wattenmeer-Zusammenarbeit und den Ems-Dollart-Bereich tätig. Zu 7.1: Herr Burget berichtet, dass Niedersachsen einer Meldung der „Unterems und Außenems“ an die EU-Kommission als FFH-Gebiet notgedrungen und unter ausdrücklichem Protest zugestimmt hat. Niedersachsen war ursprünglich davon ausgegangen, dass nicht alle drei Ästuar, an denen Niedersachsen Anteil hat, als FFH-Gebiet zu melden sind, sondern nur eine repräsentative Auswahl dieses Lebensraumtyps. Nachdem eine Klage der Meyer-Werft zurückgezogen worden ist, hat die Stadt Papenburg am 20.2.2008 beim Verwaltungsgericht Oldenburg Klage gegen die Bundesrepublik Deutschland wegen Erteilung des Einvernehmens zur Aufnahme des Gebietes in die Liste von Gebieten gemeinschaftlicher Bedeutung für die atlantische Region eingereicht. Das Verwaltungsgericht Oldenburg hat mit Beschluss vom 31.3.2008 (Az.: 1 B 512/08) der Bundesrepublik Deutschland (vertreten durch das BMU) untersagt, bis zum rechtskräftigen Abschluss des Hauptsacheverfahrens das Einvernehmen zu einer FFH-Gebietsliste zu erteilen, in der das Gebiet „Unterems und Außenems“ enthalten ist. Am 13.5.2008 hat das Verwaltungsgericht Oldenburg beschlossen, den Europäischen Gerichtshof anzurufen. Im Wege eines Vorabentscheidungsverfahrens soll geklärt werden, ob es die FFH-Richtlinie den Mitgliedstaaten der EU gestattet, bei ihrer abschließenden Entscheidung über die Einbeziehung naturschutzfachlich wertvoller Flächen in das Schutzgebietsnetz „Natura 2000“ auch kommunale Belange (z. B. Planungshoheit der Gemeinden) oder	7. Stand van zaken Natuurbescherming 7.1 Stand van zaken aanmelding Habitatrichtlijn 7.2 Rapport mosselzaadvisserij Allereerst stelde de heer Burget zich aan de subcommissie voor, met gegevens over zijn persoon en zijn professionele loopbaan. Hij is sinds 1993 bij het Duitse Umweltministerium werkzaam en houdt zich voornamelijk bezig met grote beschermde gebieden (Biosphärenreservat „Niedersächsische Elbtalau“, tijdelijk ook Nationalparken „Niedersächsisches Wattenmeer“ en „Harz“). Bovendien heeft hij verantwoordelijk geweest voor de behandeling van de natuurbeschermingsaspecten in het kader van de gemeenschappelijke planning van de deelstaten Bremen en Hamburg en is hij ook al voor de trilaterale Waddenzeesamenwerking en het Eems-Dollard gebied werkzaam geweest. Ad 7.1: De heer Burget deelt mede, dat Niedersachsen met een aanmelding van „Unterems und Außenems“ aan de EU-commissie als Habitatgebied noodgedwongen en onder uitdrukkelijk protest heeft ingestemd. Niedersachsen was er oorspronkelijk van uitgegaan, dat niet alle drie de estuaria, die deel van Niedersachsen zijn, als Habitatrichtlijngebied aangemeld zouden behoeven te worden, maar slechts een representatieve selectie van dit type biotoop. Nadat een klacht van de Meyer-Werft ingetrokken is, heeft de stad Papenburg op 20 februari 2008 bij de administratieve rechtbank Oldenburg een klacht tegen de Bondsrepubliek Duitsland vanwege het geven van toestemming tot opname van het gebied op de lijst van gebieden met gemeenschappelijke betekenis voor de Atlantische regio ingediend. De administratieve rechtbank Oldenburg heeft per besluit van 31 maart 2008 (Dossiënummer: 1 B 512/08) de Bondsrepubliek Duitsland (vertegenwoordigd door het Ministerie van Milieu (BMU)), totdat er een rechtsgeldig einde van de procedure in de hoofdzaak is, verboden in te stemmen met een communautaire lijst waarin het gebied Unterems und Außenems is opgenomen. Op 13 mei 2008 heeft de administratieve rechtbank Oldenburg besloten, zich tot het Europees gerechtshof te wenden. Door middel van een prejudiciële procedure moet duidelijk worden, of de Habitatrichtlijn de lidstaten van de EU toestaat rekening te houden met gemeentelijke belangen (bij voorbeeld gezag over de planning door de

wirtschaftliche Belange zu berücksichtigen. Ein entsprechender Fragenkatalog wurde formuliert. Da das Verwaltungsgericht erst nach der Grundsatzentscheidung des EuGH weiterverhandeln und entscheiden kann, muss in der Angelegenheit mit einer Verzögerung von circa ein bis zwei Jahren gerechnet werden. In der Diskussion wurde festgestellt, dass sich die Klage nur auf Flächen bezieht, die unbestritten deutsches Hoheitsgebiet sind. Bei allen Planungsarbeiten ist es ungeachtet der eingetretenen Situation unbedingt erforderlich, FFH- und auch Vogelschutzaspekte frühzeitig und umfassend mit zu berücksichtigen, da bereits die Kenntnis über die FFH-Qualität des Gebietes dieses zum „potenziellen FFH-Gebiet“ macht. Vermieden werden muss, dass Planungsträger diese Aspekte nicht beachten und dann im Falle einer späteren FFH-Ausweisung Planungen mit erheblichem Aufwand und Zeitverlust nacharbeiten müssen (Gewährleistung einer möglichst hohen Planungssicherheit). Zu 7.2: Mit der Untersuchung zur FFH-Verträglichkeit der Miesmuschelsaatfischerei im FFH- und Vogelschutzgebiet „Hund und Paap-sand“ wurde am 5.12.2007 das Oldenburger Büro IBL – Umweltplanung GmbH beauftragt. Das Bearbeitungsgebiet ist 2.560 ha groß. In dem zwischen dem Niedersächsischen Landesbetrieb für Wasserwirtschaft, Küsten- und Naturschutz / Betriebsstelle Brake und dem Büro IBL abgeschlossenen Werkvertrag sind auch zwei Bedarfspositionen vorgesehen, die zusätzlich beauftragt werden können (Erfassung und Bewertung sublitoraler Miesmuschelbänke, Zusammenfassung der Ergebnisse der FFH-Verträglichkeitsstudie in niederländischer Sprache). Ende 2008 werden die Ergebnisse der Untersuchung vorliegen, über die nach Auffassung von Frau Datema dann eingehend zu reden sein wird.	gemeentes) of economische belangen in haar definitieve beslissing over het aanwijzen van, uit oogpunt van de natuurbescherming waardevolle, gebieden als beschermde gebieden “Natura 2000” . Er werd een bijbehorende vragenlijst opgesteld. Nu de administratieve rechtbank pas na het arrest van het Europees Gerechtshof verder kan behandelen en beslissen, moet men in deze aangelegenheid rekening houden met een vertraging van ca. één à twee jaar. In de discussie werd vastgesteld, dat de klacht alleen gebieden betreft, die onomstreden Duits grondgebied zijn. Voor alle planningswerkzaamheden is het, ongeacht de situatie die zich nu voordoet, beslist noodzakelijk, ook tijdig en grondig rekening te houden met aspecten van de Habitatrichtlijn en de vogelbescherming, omdat alleen al kennis dat het gebied zich kwalificeert als Habitatrichtlijngebied, zo’n gebied tot “potentieel Habitatrichtlijn-gebied” maakt. Er moet vermeden worden, dat planningsautoriteiten geen rekening met deze aspecten houden en later, in het geval van een aanwijzing volgens de Habitatrichtlijn, de plannen met veel moeite en tijdverlies moeten bijwerken (Garantie van een zo groot mogelijke zekerheid van de planning). Ad 7.2: Met het onderzoek over de verenigbaarheid met de Habitatrichtlijn van mosselzaadvijsserij in het Habitat- en Vogelrichtlijngebied “Hond en Paap” werd op 5 december 2007 het Büro IBL – Umweltplanung GmbH in Oldenburg belast. Het te onderzoeken gebied is 2.560 ha groot. In het tussen de Niedersächsische Landesbetrieb für Wasserwirtschaft, Küsten- und Naturschutz / Betriebsstelle Brake en het Büro IBL gesloten contract is ook het uitvoeren van twee aanvullende onderdelen voorzien (voor inventarisatie en evaluatie van sublitorale mosselbanken, en de samenvatting van de resultaten van de Habitatrichtlijn-effectrapportage in de Nederlandse taal). Eind 2008 zullen de resultaten van het onderzoek gereed zijn, die volgens mevrouw Datema daarna uitvoerig bediscussieerd zullen moeten worden.

8. Sachstand Integrierter Bewirtschaftungsplan

Herr Burget informiert darüber, dass für die Flussmündungsbereiche von Elbe und Weser bis zum 30.06.2010 Integrierte Bewirtschaftungspläne nach Artikel 6 Abs. 1 der FFH-Richtlinie länderübergreifend aufgestellt werden sollen. Die Planungen erfolgen unter Einbeziehung aller Nutzungsansprüche und Berücksichtigung der Anforderungen der FFH-Richtlinie, der EG-Vogelschutzrichtlinie und der EG-Wasserrahmenrichtlinie. Grundlage für das gemeinsame Handeln bildet jeweils eine Vereinbarung, die im Falle der Elbe bereits unterzeichnet ist, bei der Weser noch verhandelt wird. Es sind Planungsgruppen unter Einbindung örtlicher und regionaler Akteure eingerichtet worden, die den Planungsprozess vorantreiben.

Für das Emsästuar sollte – so ein Beschluss der Niedersächsischen Landesregierung vom 03.07.2007 – ursprünglich ebenfalls ein Integrierter Bewirtschaftungsplan erarbeitet werden. Da für das FFH-Vorschlagsgebiet „Unterems und Außenems“ jedoch Klage von der Stadt Papenburg eingereicht und das Einvernehmen zu der Aufnahme in die Liste von Gebieten gemeinschaftlicher Bedeutung nicht erteilt worden ist (vgl. hierzu auch die Erläuterungen unter TOP 7 – 7.1), hat man entschieden, die Erarbeitung eines Integrierten Bewirtschaftungsplans zurückzustellen. Da das Gebiet noch nicht als bestätigtes FFH-Gebiet gelten kann und eine ungeklärte Rechtslage besteht, kann man von niedersächsischer Seite schlecht einen umfänglichen Planungsprozess für ein noch nicht existierendes und gerichtsanhängiges FFH-Gebiet anschieben.

Herr Van Dijk wiederholte sein Bedauern zu der aus niederländischer Sicht negativen Entwicklung. Die niederländische Seite sieht die auf deutscher Seite „gefühlte Bedrohung“ und das zögerliche Vorgehen (Aussetzen der FFH-Ausweisung, Klage, Aussetzen der Bewirtschaftungsplanung) aus einer anderen Perspektive: denn gerade ein Bewirtschaftungsplan hat ja alle Interessen, also auch wirtschaftliche, zu berücksichtigen. Deshalb wird diese Handlungsweise als politisch und ohne Berücksichtigung fachlicher Argumentationen eingestuft. Diesbezüglich sichert Herr Burget zu, die niederländische Position im MU nochmals zu kommunizieren und die fachlichen Aspekte zu erläutern. Herr Van Dijk spricht die Hoffnung

8. Stand van zaken Integraal Managementplan

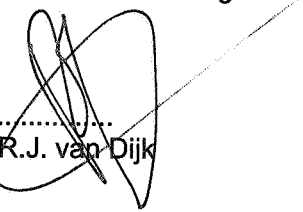
De heer Burget deelt mede, dat voor de riviermondinggebieden van Elbe en Weser voor 30 juni 2010 geïntegreerde beheerplannen volgens artikel 6, lid 1, van de Habitatrichtlijn grensoverschrijdend door de betrokken Bundesländer zullen worden opgesteld. Bij het opstellen wordt met alle huidige en toekomstig gebruik en met de eisen van de Habitatrichtlijn, de EU-vogelrichtlijn en de EU kaderrichtlijn Water rekening gehouden. Voor dit gemeenschappelijk opstellen van de plannen zijn afspraken gemaakt, die voor de Elbe al zijn ondertekend en voor de Weser nog worden onderhandeld. Er zijn werkgroepen ingesteld, waarin ook de plaatselijke en regionale spelers zijn vertegenwoordigd, die bezig zijn de plannen op te stellen.

Voor de Eemsmonding zou – volgens een besluit van de Niedersächsische Landesregierung van 3 juli 2007 – oorspronkelijk ook een geïntegreerd beheersplan opgesteld worden. Omdat tegen de voorgenomen aanwijzing van het Habitatrichtlijngebied „Unterems und Außenems“ echter een klacht door de stad Papenburg is ingediend en de toestemming tot opname op de lijst van gebieden met gemeenschappelijk betekenis niet verstrekt is (zie hiervoor ook de toelichtingen onder AGP 7 – 7.1), is besloten, de opstelling van een geïntegreerd managementplan uit te stellen. Omdat het gebied nog niet is aangewezen als Habitatrichtlijngebied, en er een onduidelijke juridische situatie bestaat, kan men van de kant van Niedersachsen moeilijk een omvangrijk proces tot opstellen van een managementplan in een nog niet bestaand en een bovendien juridisch omstreden Habitatrichtlijngebied in gang zetten.

De heer Van Dijk herhaalde zijn teleurstelling over deze vanuit Nederlands perspectief negatieve ontwikkeling. De Nederlandse zijde ziet de aan Duitse zijde „gevoelde bedreiging“ en de aarzelende aanpak (Opschorten van de Habitatrichtlijnaanwijzing, juridische klacht, opschorten beheersplan) in ander perspectief: want juist een beheersplan moet met alle belangen, dus ook economische, rekening houden. Daarom wordt deze handelswijze als politiek en niet gebaseerd op inhoudelijke argumentatie beschouwd. Hieromtrent zegt de heer Burget toe, de Nederlandse positie in het

nach einer schnellen Umsetzung von Aktivitäten hinsichtlich des Bewirtschaftungsplanes aus.	MU (Ministerium für Umwelt und Klimaschutz) nogmaals naar voren te brengen en de vaktechnische aspecten toe te lichten. De heer Van Dijk spreekt de hoop uit op een snelle start van activiteiten ten aanzien van het beheersplan.
9. Mitteilungen über erteilte und beantragte Genehmigungen a) Zum Antragsverfahren bezüglich der Außenemsvertiefung von Emden bis Borkum regte Fau Datema an, dass (vergleichsweise zum niederl. Verfahren Gasunie/Erdgaspipeline Termunten-Rysum, niederländischer Antragsteller) hierbei nun ein deutsches Verfahren erfolgt, wobei wegen der Grenzauffassung der Niederländer „das halbe Fahrwasser“ niederländisch ist und deshalb das Einvernehmen mit den Niederländern erfolgen muss. Herr Eckhold teilt mit, dass im Herbst dazu der Scoping-Termin erfolgt. b) Für die Ems oberhalb des Sperrwerkes hat der NLWKN beantragt, diese zwecks messtechnischer Aktivitäten und Grundsatzuntersuchungen 2 Mal (August, September) für maximal 52 h aufzustauen. Herr Van Dijk fragt, wann und wie gestaut wird. Bei Thw wird das Emssperrwerk geschlossen, die Tidedynamik ist für die Stauzeit unterbunden. Die gehobene Erlaubnis hierzu ist noch nicht erteilt, es läuft derzeit das Beteiligungsverfahren. Die Untersuchungen sind <u>Vorarbeiten zu einem späteren Antragsverfahren zur „Flexibilisierung“ der Staumöglichkeiten im Sommer zwecks Überführung von übergroßen Werftschiffen</u>. Das Vorhaben beinhaltet keinen Antrag auf eine dauerhafte Änderung des geltenden Planfeststellungsbeschlusses. c) Zur geplanten, zeitlich begrenzten Salzsoleinleitung der Antragsteller EWE/Wingas bei Ditzum berichtet Frau Daun; die Genehmigungsbehörde ist das Landesamt für Bergbau, Energie und Geologie (LBEG). Es erlässt dazu 2 Rahmenbetriebspläne, 2 Hauptbetriebspläne und unzählige Sonderbetriebspläne, dazu kommt die gehobene wasserrechtliche Erlaubnis. Die Einleitung bei Ditzum wird bei den Behörden durchweg als problematisch angesehen und ist nur für wenige Jahre unter strengen Auflagen genehmigungsfähig. Anschließend soll die Einleitung stromab (bessere Durchmischung/Verdünnung) bei Rysum in der Krummhörn erfolgen, dies wird in einem weiteren Ver-	9. Mededelingen over afgegeven of aangevraagde vergunningen a) In een reactie op de aanvraagprocedure met betrekking tot de verdieping van de Außenems van Emden tot aan Borkum constateert mevrouw Datema dat (vergelijkbaar met de Nederlandse procedure Gasunie/aardgaspipeline Termunten-Rysum, Nederlandse aanvrager) hiervoor een Duitse procedure dient plaats te vinden, waarbij omdat volgens Nederlandse zienswijze over het grensverloop “de helft van het vaarwater” Nederlands is hiertoe toestemming van Nederland noodzakelijk. De heer Eckhold deelt mede, dat de Scoping-afpraak over dit onderwerp in de herfst gepland is. b) Het NLWKN heeft een “testsluiting van het Emssperrwerk” aangevraagd om tijdens de sluiting bovenstrooms van het Emssperrwerk metingen naar de effecten van de sluiting te kunnen verrichten. In principe wordt het “Emssperrwerk” 2 maal (augustus, september) voor maximaal 52 h gesloten. De heer Van Dijk vraagt, wanneer en hoe opgestuwd wordt. Met hoogwater wordt het Emssperrwerk gesloten, de getijdendynamiek is tijdens het stuwen onderbroken. Toestemming hiervoor is nodig omdat de sluiting buiten de periode plaatsvindt die in het “Planfeststellungsbesluit” is vast gelegd. Thans loopt nog de inspraakprocedure. De onderzoeken zijn <u>voorbereidingen voor een latere aanvraagprocedure</u> voor de “flexibilisering” van de stuwmogelijkheden in de zomer voor het doorvaren van grotere werfscepen. Het voornemen behelst geen aanvraag voor een duurzame wijziging van de geldende planologische kernbeslissing. c) Over de geplande, tijdelijke lozing van brijn door de aanvragers EWE/Wingas nabij Ditzum bericht mevrouw Daun; de vergunningverlenende instantie is het Landesamt für Bergbau, Energie und Geologie (LBEG). Deze instantie vaardigt hiervoor 2 kaderbedrijfsplannen, 2 hoofdbedrijfsplannen en talloze speciale bedrijfsplannen uit. Bovendien komt er nog een hogere

fahren beantragt. Ende April hat das LBEG neue Unterlagen/Studien zum Wasserrechtsverfahren verteilt; wegen der umfangreichen Problematik haben einige Einwander eine Terminverlängerung zur Abgabe der Stellungnahme eingefordert. Am 10. Juni werden die Antragsunterlagen wegen fachlicher Verständnisfragen und Einzelheiten zu den erforderlichen Auflagen mit den Gutachtern, Antragstellern und Behörden (LBEG, NLWKN, WSD, UWB LK Leer) ergänzend erörtert. Der Termin findet beim Landkreis Leer/UWB statt. Herr Post hat der niederländischen Delegation angeboten, zur Vorstellung der Gutachterergebnisse Teilnehmer zu entsenden. d) Zum Windpark Borkum-Riffgat erfolgte durch die Niederländer mittels einer Verbalnote Widerspruch, da ihrer Ansicht nach mindestens teilweise niederländisches Hoheitsgebiet betroffen ist. Bezüglich FFH/Vogelschutz dürfen keine unumkehrbaren Aktivitäten eingeleitet werden. Grundsätzlich sind derzeit die Auswärtigen Ämter gefragt.	waterrechtelijke vergunning. De lozing bij Ditzum wordt door de betrokken autoriteiten als problematisch gezien en kan slechts voor enkele jaren onder strenge voorwaarden worden toegestaan. Later zal de lozing stroomafwaarts (betere vermenging/verdunding) bij Rysum in de Krummhörn plaatsvinden. Dit wordt in een volgende procedure aangevraagd. Eind april heeft het LBEG nieuwe stukken/onderzoeken over de waterrechtelijke procedure uitgebracht ; vanwege de uitgebreide problematiek hebben sommige mensen, die bezwaren geopperd hebben, een verlenging van de termijn voor het voorbereiden van een standpunt geëist. Op 10 juni worden de stukken voor de aanvraag vanwege vaktechnische kwesties en details over de vereiste voorwaarden met de deskundigen, aanvragers en autoriteiten (LBEG, NLWKN, WSD, UWB LK Leer) aanvullend besproken. De bespreking vindt bij de Landkreis Leer/UWB plaats. De heer Post heeft de Nederlandse delegatie aangeboden, ter gelegenheid van de presentatie van de resultaten van het deskundigenrapport deelnemers af te vaardigen. d) Tegen het Windpark Borkum-Riffgat is door Nederland middels een notaverbaal bezwaar aangetekend, omdat het volgens hen ten minste gedeeltelijk Nederlands grondgebied betreft. Met betrekking tot de Habitatrichtlijn /vogelbescherming mogen geen onomkeerbare activiteiten worden ondernomen. In principe betreft deze kwestie thans de ministeries van Buitenlandse Zaken.
10. Mitteilungen aus der Emskommission Die Emskommission hat seit der 24. Sitzung des UA "G" (22. November 2007) noch nicht wieder getagt.	10. Medelingen uit de Eemsc commissie De Eemsc commissie heeft sinds de 24^e vergadering van de subcommissie "G" (22. november 2007) niet meer vergaderd.
11. Ständige Deutsch-Niederländische Grenzwasserkommission Anfrage: Grenzfragen/mäandrierende Gewässer Zur Anfrage bezüglich mäandrierender Gewässer (TOP 4 in der 75. Sitzung der Grenzwasserkommission) kann aus dem UA „G“ Fehlanzeige gemeldet werden. Der Grenzverlauf im Bereich der ausgebauten Grenzgewässer (Westerwoldsche Aa, Vereenigd-of B.L.Tijdenskanaal/Ruiten-Aa-Kanaal, Brualer Schloot) ist unumstritten.	11. Permanente Nederlands-Duitse Grenswaterencommissie Navraag: Grensproblemen/meanderende wateren Betreffende de navraag over meanderende wateren (AGP 4 van den 75^e vergadering van de grenswaterencommissie) komt vanuit subcommissie "G" een ontkennend antwoord. Het verloop van de grens in het gebied van de verruimde grenswateren (Westerwoldsche Aa, Vereenigd-of B.L.Tijdenskanaal/Ruiten-Aa-Kanaal, Brualer Schloot) is onomstreden.

12. Verschiedens Herr Kunst (Provinz Groningen) gehört seit Gründung des UA "G" zur niederländischen Delegation. Wegen Eintritt in den Ruhestand wurde Herr Kunst mit Dank für die geleistete Arbeit von den Delegationsleitern verabschiedet.	12. Diversen De heer Kunst (Provinz Groningen) is sinds de oprichting van subcommissie "G" lid van de Nederlandse delegatie geweest. Omdat hij nu met pensioen gaat, werd van de heer Kunst onder dankzegging voor het door hem verrichte werk door de delegatieleiders afscheid genomen.
15. Nächste Sitzung des Unterausschusses „G“, Ems-Dollart, und Abschluss Die nächste (26.) Sitzung des Unterausschusses „G“ Ems-Dollart findet statt am Mittwoch, den 29. Oktober 2008 in der Provinz Groningen. Die Waterschap Hunze en Aa's hat zu erkennen gegeben, in der Zukunft eine aktivere Rolle in dieser Kommission erfüllen zu wollen. Angeboten wird als Tagesordnungspunkt, das niederländische Einzugsgebiet der Ems vorzustellen, hierbei können auch Themen mit Bezug auf die WRRL diskutiert werden.	15. Vastleggen datum volgende vergadering van subcommissie "G" Eems-Dollard De volgende (26^e) vergadering van subcommissie "G" Eems-Dollard vindt plaats op woensdag, 29 oktober 2008 in de provincie Groningen. Het Waterschap Hunze en Aa's heeft te kennen gegeven, in de toekomst een meer actieve rol binnen deze commissie te willen vervullen. Er wordt aangeboden, als agendapunt het Nederlandse stroomgebied van de Eems voor te stellen. Hierbij kunnen ook de onderwerpen met betrekking tot de Kaderrichtlijn Water worden besproken.
16. Abschluss Herr Post bedankt sich bei den Anwesenden für ihre konstruktive Mitarbeit im Unterausschuss. Besonders dankt er im Namen aller Teilnehmer Herrn Eckhold für die perfekte Organisation der Sitzung auf dem Bereisungsschiff. Auf der Bereisung konnten das Emsfahrwasser mit Geiseleitdamm, das Emssperrwerk und Ditzum (Einleitungsort für Salzsole) betrachtet werden (siehe dazu → TOP 9). Herr Van Dijk bedankt sich ebenfalls und bittet, sobald möglich, der niederländischen Delegation den neuen deutschen Delegationsleiter zu benennen. Um 15:10 wird die Sitzung geschlossen, die niederländische Delegation verlässt in Delfzijl das Schiff, welches nach Emden zurückkehrt.	16. Sluiting De heer Post bedankt alle aanwezigen voor hun constructieve medewerking in de subcommissie. Vooral bedankt hij namens alle deelnemers de heer Eckhold voor de perfecte organisatie van de vergadering op het "Bereisungsschiff". Tijdens de vaartocht kon men het vaarwater van de Eems met Geiseleitdamm, het Emssperrwerk en Ditzum (Lozingslocatie voor brijn) bekijken (zie ook → AGP 9). Ook de heer Van Dijk bedankt en vraagt, zo spoedig mogelijk de naam van de nieuwe Duitse delegatieleider aan de Nederlandse delegatie bekend te maken. Om 15:10 uur wordt de vergadering gesloten. De Nederlandse delegatie verlaat het schip in Delfzijl, dat vervolgens naar Emden terugkeert.
Der Delegationsleiter der deutschen Delegation i.V. Der Sekretär ..... Dirk Post Datum: * * * * *	De delegatieleider van de Nederlandse delegatie ..... Ir. R.J. van Dijk Datum: * * * * *

Greetsieler Erklärung vom 02.11.2007 zum Erhalt der Küstenfischerei in den Fischerorten Ditzum und Greetsiel

1.)

Bei einem Abzug der Fischerei ist die Region in der Gesamtheit betroffen.

Tourismus und Fischerei haben einen enormen Stellenwert. Dieser Stellenwert darf auch durch die geplante Außenemsvertiefung nicht gefährdet werden. Der Status Quo muss erhalten bleiben.

2.)

Ziel ist es, die Fischerei aus Greetsiel und Ditzum an ihrem Fischereistandort zu erhalten.

3.)

Wir nehmen die Fischer ernst in der Aussage, im Falle der Verklappung außerhalb der Küstenfischereizone am Fischereistandort bleiben zu wollen.

4.)

Wir fordern die Verklappung außerhalb der Küstenfischereizone, um die Fischerei und den Tourismus in der Region zu erhalten.

5.)

Alle Akteure auf bilateraler Ebene (EDR-, Emskommission u.a.) stehen in der Pflicht, sich unter Einbeziehung der Niederlande für diese Ziele einzusetzen.

6.)

Die Leistungsfähigkeit der Fischerei und des Tourismus in der Region darf durch die Außenemsvertiefung nicht existenziell gefährdet werden.

Garrelt Duin
MdB

Wolfgang Ontijd
MdL

Roland Riese
MdL

Reinhard Hegewald,
MdL

Hans-Dieter Haase
MdL

Walter Teuerkauf
Landrat LK Aurich

Udo Reemtsma
Stellv. Fraktionsvorsitzender
SPD Krummhörn

Hinrich Eilers
Stellv. Fraktionsvorsitzender
CDU Krummhörn

Ulrike Hitzmann
Fraktionsvorsitzende
fbl Krummhörn

Jan Roß
Fraktionsvorsitzender
KLG Krummhörn

Beate Jeromin-Oldewurtel
Fraktionsvorsitzende Grünen
Kreistag Aurich

Rainer Feldmann
Fraktionsvorsitzender
FDP Kreistag Aurich

Hilko Gerdes
Fraktionsvorsitzender
CDU Kreistag Aurich

Erich Groß
Fraktionsvorsitzender
KFW Kreistag Aurich

Martin Heilemann
Fraktionsvorsitzender
Linke Kreistag Aurich

Wilhelm Strömer
Fraktionsvorsitzender
FW Kreistag Aurich

Erwin Wenzel
Fraktionsvorsitzender
SPD Kreistag Aurich

Hilke Looden
Sprecherin der
Greetsieler Fischer

Anton Bruhns
Sprecher der
Ditzumer Fischer

Annäus Bruhns
Sprecher der
Ditzumer Fischer

Ulf Thiele
MdL

Meta Janssen-Kucz
MdL

Gitta Connemann
MdB

Clemens Bollen
MdB

Hans-Michael Goldmann
MdB

Dieter Schröer
Vertretung LK Leer

Helmut Plöger
Fraktionsvorsitzender
SPD Jemgum

Annäus Bruhns
Fraktionsvorsitzender
CDU Jemgum

Henriette Remmers
Fraktionsvorsitzende Gruppe
„FDP/Remmers“ Jemgum

Johann Duin
Ortsvorsteher Ditzum